

care a trăit momentul de revoluție socială din țara noastră, ce l-a atras cu decenii în urmă în opera lui Andreev. Examenul timpului și al transformărilor spirituale trăite de artist nu au fost într-un tot în favoarea lui Leonid Andreev. „Recunosc — scria artistul — că Andreev a avut întotdeauna o înclinare către teme bizare și către personajele stranii, care țin mai mult de psihiopatologie decât de psihologie și literatură... Preocupat de problema ce își pune, el pierde contactul cu viața... Să nu uităm însă, că toate aceste aprecieri le facem privind opera lui Andreev cu optica noastră de astăzi”¹.

Înțelegerea diferenței dintre optica de acum și cea de acum o jumătate de veac este necesară pentru a putea explica atmosfera în care acest dramaturg, astăzi aproape uitat, juca un rol de seamă în viața teatrului românesc.

Lucia Sturdza Bulandra, cu prilejul premierei *Ecaterinei Ivanovna*, mărturisise: „Ecaterina Ivanovna este cel mai interesant rol pe care l-am întâlnit în cariera mea; voi căuta prin interpretare să redau acea gamă de sentimente atât de subtile, dar atât de adânc omenești din treptata desfășurare a dureroasei aventuri care zguduie sufletul Ecaterinei”². Ziarul „Rampa”, în aceeași atmosferă de laudă și bună primire, considera spectacolul ca un moment de artă. „Compania Bulandra montind această piesă, de o rară valoare, a făcut din nou un serviciu artei dramatice și publicului spectator, Cunoașterea în fine a acestei drame e un câștig pentru orice intelectual”³. În toamna anului următor, cu prilejul deschiderii stagiunii Teatrului Mic, cu *Gîndul* lui Andreev, jucat de Ion Manolescu, presa timpului preciza din nou că prezența pe scenă a creației andreeviene aduce în teatru preocupări serioase, interes față de culmile și abisurile sufletului omesc. În articolul din «Lupta», consacrat deschiderii Teatrului Mic, se spune: „În primul rînd se impune o notă bună conducătorilor Teatrului Mic, pentru întocmirea cu mult superioară față de aceea a anului trecut, a repertoriului. Figurează în programul stagiunii cîteva lucrări de bună esență literar-dramatică...”⁴.

În realizarea scenică a acestor piese s-a apreciat mai cu seamă prilejul dat actorilor de a crea puternice conflicte sufletești, de a urmări drumul contorsionat al dezagregării spirituale și morale a eroilor. Ion Manolescu, care a ocolit cu măiestrită abilitate patologicul și morbidul din *Gîndul*, s-a bucurat de pagini elogioase.

În «Viața Românească», M. Sevastos nota: „Manolescu, plătind, fragil, părea că s-a spiritualizat complet interpretînd rolul doctorului Kerjențev. Asistai parcă la contorsionările unei cugetări... Cu o naturalețe desăvîrșită, cu un fin simț al nuanțelor și al proporțiilor, dl. Manolescu, fără urlete ca la o vivisecție, a redat uneori în șoaptă cele mai puternice explozii sufletești”⁵.

Un alt rol, din dramaturgia lui Leonid Andreev în care s-a remarcat Ion Manolescu, completînd prin jocul său sensurile piesei, clarificîndu-i mesajul

¹ Ion Manolescu, *Amintiri*, București, 1962, p. 196—197.

² „Rampa”, 25 octombrie 1922.

³ „Rampa”, 29 octombrie 1922.

⁴ * * * — *Deschiderea stagiunii Teatrului Mic. Gîndul de Leonid Andreev*, în «Lupta», 21 septembrie 1923.

⁵ M. Sevastos, *Leonid Andreev. Gîndul*, în «Viața Românească», anul XV, 1923, nr. 12, decembrie, p. 351.